

Deus magna facit (Bóg czyni wielkie rzeczy). Księga pamiątkowa poświęcona Ks. Biskupowi i Profesorowi Andrzejowi Franciszkowi Dziubie, red. Krzysztof Kietliński, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2022, ss. 329

W dniu 29 listopada 2022 roku w Warszawie miało miejsce sympozjum poświęcone osobie bp. prof. dr. hab. Andrzeja Franciszka Dziuby. Wydarzenie to zorganizowano z okazji zakończenia jego pracy na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Kiedy już ogłoszono przygotowane referaty, wręczono księdzu biskupowi poświęconą mu księgę pamiątkową. Przy tej okazji podziękowano za lata pracy na uczelni, a sam jubilat mógł podzielić się z zebranymi krótką refleksją na temat miejsca teologii w dzisiejszym świecie. Biskup Dziuba był związany z UKSW (wcześniej Akademią Teologii Katolickiej) od 1995 roku. Wcześniej pracował również na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1989-2004).

Starym zwyczajem grono współpracowników i osób związanych z bp. Dziubą przygotowało wspomnianą wyżej publikację. Redakcji podjął się ks. prof. dr. hab. Krzysztof Kietliński, który w *Słowie wstępnym* (s. 13-23) zarysował treść poszczególnych artykułów i przedstawił biogram naukowy jubilata. Cała publikacja zaczyna się jednak od listu gratulacyjnego ks. abp. Marka Jędraszewskiego, metropolity krakowskiego (s. 7), słowa rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego (s. 11-12) oraz słowa dziekana Wydziału Teologicznego UKSW ks. prof. dr. hab. Piotra Tomasika (s. 13-14).

Tematyka artykułów zawartych w *Deus magna facit...* jest bardzo różnorodna. Jak można przypuszczać, dobór autorów był arbitralny, związany z osobą jubilata. Zbiór szkiców tematycznych rozpoczyna artykuł ks. dr. Jerzego Swędrowskiego *Wiodące wątki teologiczne i pastoralne w kaznodziejstwie Andrzeja F. Dziuby, biskupa łowickiego* (s. 25-38). Jest to jedyny tekst odnoszący się wprost do osoby jubilata. W swoim opracowaniu ks. Swędrowski wyróżnił główne nurty nauczania bp. Dziuby. Są nimi: orientacja chrystologiczna, eklezjalna i sakramentalna, podkreślenie roli Matki Bożej w dziele zbawienia, wątki dotyczące świadków wiary oraz troska o ojczyznę. Kolejny artykuł przygotował ks. prof. dr. hab. Wojciech Góralski,

a nosi on tytuł: *Zadania uniwersytetów katolickich i kościelnych wobec nowych wyzwania* (s. 39-64). Tekst podkreśla znaczącą rolę tych instytucji dla kształtowania kultury i rozwoju nauki. Autor obficie czerpie z nauczania św. Jana Pawła II, za którego pontyfikatu powstało 250 takich uniwersytetów. Następnym szkicem pt. *Kondycja duchowo-społeczna kandydatów do kapłaństwa na początku XXI w.* (s. 65-85) przygotował ks. prof. dr hab. Krzysztof Pawlina. Autor ten, na podstawie badań kandydatów do kapłaństwa przeprowadzonych w latach 2000 i 2019, starał się ukazać specyfikę pokolenia początku XXI wieku. Artykuł bp. dr. hab. Wojciecha Osiała *Katecheza moralna w pierwszych wiekach Kościoła* (s. 87-106) ma charakter historyczny. Autor dość szczegółowo przedstawił, w jaki sposób Kościół pierwotny pouczał swoich wyznawców odnośnie do ich życia moralnego. Wspomina o pierwszych podręcznikach katechetycznych oraz przywołuje naukę zawartą w *Didaché, Pedagogu* św. Klemensa Aleksandryjskiego, a także pismach katechetycznych św. Augustyna. Kolejny jest artykuł dr. Wojciecha Giermaziaka pt. *Kapłani wierni dewizie Soli Deo. Błogosławiony ksiądz starszy kapelan WP Władysław Miegoń (1892-1942)* (s. 107-132). Autor przybliży postać ks. Miegoń, jego drogę do kapłaństwa, a następnie posługę kapelańską w trudnych dla Polski czasach – wojny polsko-bolszewickiej i II wojny światowej. Następnym artykułem ma również charakter historyczny, a jest to przyczynek prof. dr. hab. Jerzego Pietrzaka *Kościół wotywny za chwałę oręża w dawnej Polsce i na Litwie* (s. 133-156). W swoim tekście autor odwołuje się do tradycji fundowania kościołów w związku ze zwycięskimi bitwami. Można znaleźć tu odwołanie do mniej lub bardziej znanych bitew w historii Polski. Profesor dr hab. Wojciech Kazimierz Noszczyk przybliży postać człowieka o wielu talentach i zainteresowaniach. Jego artykuł nosi tytuł: *Władysław Matlakowski, chirurg – etnograf – pisarz* (s. 157-167). Matlakowski jawi się jako humanista i lekarz zatroskany o ciało i ducha człowieka. Jak ubolewa autor, jest to postać nieznana, także w środowisku medycznym. Profesor dr hab. Jerzy Wojtczak-Szyszkowski napisał artykuł pt. *Kult Matki Bożej w środowisku franciszkanów polskich w pierwszych trzech wiekach istnienia Zakonu na naszych ziemiach* (s. 169-177). To jeszcze jeden tekst odkrywający karty historii Polski. Pani prof. dr hab. Małgorzata Stopikowska zajęła się mało znanym zagadnieniem dotyczącym negatywnego wpływu alkoholu. Artykuł nosi tytuł: *Zaburzenia współistniejące ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) – przegląd badań* (s. 179-199). Książkę prof. dr hab. Tomasz Wielebski napisał szkic: *Formacja pastoralna młodych prezbiterów w diecezjach w Polsce a postpandemiczna rzeczywistość Kościoła* (s. 201-226). Autor stara się odnieść wzorce formacyjne

duchowieństwa do aktualnej sytuacji w świecie i w Polsce. Jako kolejny w tomie zamieszczono artykuł ks. dr. hab. Piotra Karpińskiego pt. *Jean-Luc Marion: fenomenologia w drodze do Objawienia* (s. 227-246). Autor wyjaśnia założenia metody fenomenologicznej, aby potem odnieść się do namysłu filozoficznego Mariona i pokazać, w jaki sposób francuski filozof stosuje tę metodę odnośnie do konkretnych zagadnień. Książd dr hab. Robert Bernagiewicz przygotował artykuł „*Gorliwość o dom Twój pożera mnie*”. *Przyczynek do historii głuchońskiego kościoła* (s. 247-267). Tekst ten w dużej mierze oparty jest o archiwalia zachowane w głuchońskiej parafii. Autor, który obecnie jest proboszczem tejże parafii, wydobywa ciekawe szczegóły z życia lokalnej wspólnoty. Książd prof. dr hab. Józef Zabielski przekazał artykuł zatytułowany: *Deformacja małżeństwa i rodziny jako moralne wyzwanie współczesności* (s. 269-284). Autor stara się dostrzec wielorakie zagrożenia wobec rodziny, jakie jawią się we współczesnym świecie. Podaje też pewne recepty, jak przeciwdziałać przejawom deformacji małżeństwa i rodziny. Pani prof. dr hab. Dobrochna Bach-Golecka i prof. dr hab. Mariusz Golecki przygotowali szkic zatytułowany: *Troska o świętość małżeństwa w duszpasterstwie spowiedzi* (s. 285-297). Można powiedzieć, że tekst ten stanowi pewne nawiązanie do artykułu ks. prof. Zabielskiego, ale koncentruje się na bardziej szczegółowym zagadnieniu i oparty jest na języku prawnokanonicznym. Następnie w księdze pamiątkowej zamieszczono artykuł prof. dr hab. Agaty Mirek pt.: *Międzyzakonny zespół badawczy nad historią zakonów żeńskich w Polsce (1971-2021)* (s. 299-314). Tekst prezentuje półwieczny dorobek współpracy międzyzakonnej, jej ideę, inicjatywę, strukturę oraz pierwsze owoce. Książkę *Deus magna facit... zamyka* artykuł ks. dr. Piotra Kaczmarka *Geometria czasu a chrześcijańska filozofia dziejów* (s. 315-329). Jest to zamysł nad wpływem teologii i koncepcji religijnych na rozumienie czasu. Autor odwołuje się do tradycji greckiej filozofii, a także dokonań filozofii chrześcijańskiej.

Celem wydania książki *Deus magna facit... było* uhonorowanie bp. prof. dr. hab. Andrzeja F. Dziuby za lata jego pracy na rzecz społeczności UKSW, dlatego też sama publikacja jest niejednorodna, a rozciągłość tematyczna opracowanych zagadnień bardzo szeroka. Jest to jednak naturalna konsekwencja przyjęcia takiej koncepcji redakcyjnej. Same teksty należy traktować osobno, a ci, którzy są zainteresowani konkretnymi kwestiami, mogą znaleźć w książce *Deus magna facit... wiele* cennych myśli i rozwiązań.